

Sveriges Författarförbund - Sveriges Dramatikerförbund - Svenska Journalistförbundet - Sveriges Läromedelsförfattares Förbund - Konstnärernas Riksorganisation - Föreningen Svenska Tecknare - Föreningen Sveriges Konstantverkare och Industriformgivare - Svenska Fotografers Förbund - Föreningen Svenska Tonsättare - Föreningen Svenska Kompositörer av Populärmusik - Federationen Svenska Musiker - Svenska Teaterförbundet - Svenska Regissörsföreningen - Oberoende Filmars Förbund - Unionen - klubbarna vid Sveriges Radio, Sveriges Television och Utbildningsradion

KLYS

Konstnärliga
och Litterära
Yrkesutövares
Samarbets-
nämnd

Stockholm 2012-08-23

Region Värmland

Synpunkter på remissutgåva Värmlands kulturplan 2013-2015

Om KLYS

KLYS har beretts tillfälle att yttra oss om ovanstående underlag till regional kulturplan. Efter en inledande presentation av KLYS och vårt arbete följer våra synpunkter. Det finns många mycket bra ambitioner i dokumentet. I vårt yttrande utvecklar vi framförallt sådant som vi tycker kan utvecklas.

KLYS – Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd – företräder via sina 15 medlemsorganisationer ca 30.000 yrkesverksamma kulturskapare i Sverige. Dessa arbetar som bl.a. författare, musiker, kompositörer, tonsättare, bildkonstnärer, dramatiker, regissörer, journalister, skådespelare, filmare och dansare. Organisationerna samarbetar under KLYS paraply i frågor som rör t.ex. upphovsrätt, arbetsmarknad, tryck- och yttrandefrihet samt mediefrågor. KLYS har i drygt 50 år arbetat med dessa frågor på ett nationellt plan. I och med införandet av samverkansmodellen på den statliga kulturpolitikens område, har KLYS också påbörjat ett arbete på regional nivå.

Enligt förordningen för samverkansmodellen ska regionala kulturplaner tas fram ”efter samråd med länets professionella kulturliv och det civila samhället.” KLYS har uppfattat detta som en uppmaning både till regionerna och till professionella kulturskapare att ta tillvara yrkesverksammas regionala erfarenheter och att i dialog ta fram strategier och tydliga målsättningar för att förbättra professionella kulturskapares villkor och formulera en regional konstnärspolitik.

Den exakta formen för samråd väljer regionen själv. **KLYS verkar för att dialoger sker i formaliserad form**, dvs. att det finns en kontinuitet och långsiktiga strategier för att involvera professionella kulturskapare i processen runt kulturplanens skrivande, genomförande och uppföljning. KLYS verkar också för att sådana samråd arvoderas och att sådan arvodering budgeteras för i kulturplanen. Hur KLYS ser på samråd och vilka frågor som vi anser är viktiga har vi utvecklat i den avslutande kommentaren till kulturplanen.

KLYS

Konstnärliga
och Litterära
Yrkes
utövares
Samarbets
nämnd

Övergripande kommentarer på kulturplanen

- Vad blev det av utmaningen att bli den bästa av regioner för alla yrkesverksamma kulturskapare att verka inom?
- Faktadelen är en bra ambition. Däremot blir det lite lätt rörigt att hoppa mellan faktarapport och kulturplan.
- Det blir tydligt att skilja insatser som rör institutioner och regional kulturverksamhet och övriga insatser åt, men vi undrar om så kallade "övriga regionala utvecklingsinsatser" har en lägre prioritering än de insatser som sker "inom ramen för samverkansmodellen"? Och om sådana insatser förväntas ske utan resurser?
- Saknar beskrivning och problematisering av dialogerna och arbetsgruppernas arbete som metod för dialog

Det vi saknar överlag är skrivningar om kulturens egenvärde. Det nämns som i förbigående i förordet, nästan mer som ett argument för instrumentalisering av kulturen, samt i det avslutande kapitlet "kulturen i samspel", vilket också handlar om just olika former av aspektpolitik.

Vi ser också gärna en djupare problematisering av de professionella kulturskaparnas förutsättningar att verka inom sitt yrke utifrån den regionala situationen och framförallt målsättningar för att förbättra, både inom och utanför regionens gränser. Inom vilka konstområden finns det yrkesverksamma professionella kulturskapare i Värmland? Under vilka villkor verkar de och vad skulle kunna utveckla och förbättra dessa villkor? Om yrkesverksamma kulturskapare ska kunna leva och verka utanför institutionerna, bör man också i kulturplanen tydligare poängtera institutionernas ansvar att engagera och samarbeta med det fria professionella kulturlivet.

Faktarapporten

Några kommentarer, även om inte faktadelen är på remiss.

KLYS har tidigare efterlyst kartläggningar av regionens yrkesutövande kulturskapare samt vilka förutsättningar som kan förbättra villkoren. Den kartläggningen efterlyser vi fortfarande – med utgångspunkt i det avsnitt om kulturskapares situation och villkor som finns längst bak i faktarapporten (under kulturens ekonomi) – men fördjupat, ur ett Värmlandsperspektiv, istället för den nationella statistiken.

En kulturpolitik för framtiden

Redan i inledningen propagerar regionen för ett öppet kulturbegrepp. Det håller vi med om,

KLYS

Konstnärliga
och Litterära
Yrkes
utövarers
Samarbets
nämnd

förutsatt att en sådan formulering används i syfte att öppna upp för konstnärlig kvalitet och förnyelse samt stärka kulturens egenvärde.

I hela det inledande avsnittet under huvudrubriken läser vi många bra ambitioner och värtaliga formuleringar. Vi noterar särskilt att: den ”regionala kulturpolitiken måste skapa utrymme för utveckling och förnyelse inom institutionerna samtidigt som den är öppen för omprövningar och nya satsningar”; att den ”regionala och lokala kulturpolitiken ska skapa en gynnsam jordmån för dem som på olika sätt bidrar till att ge Värmland en fortsatt stark kulturprofil”; samt att kulturplanen lyfter fram att ”den konstnärliga friheten utgör en omistlig del av yttrandefriheten och det offentliga samtalet.”

Vi noterar här även att ”Region Värmland vill *använda* den regionala kulturpolitiken och dess verktyg till att öka Värmlands utvecklingskraft *utifrån* det regionala utvecklingsprogrammets prioriteringar. ” (vår kursivering). Här vill vi passa på att påminna om att ett regionalt utvecklingsprogram enligt regeringens riktlinjer ska beakta de nationella målen för den regionala *tillväxtpolitiken*.” (vår kursivering)

Bra att regionen lyfter fram den starka ambitionen att arbeta gränsöverskridande med olika kulturuttryck och ökad samverkan över konstområdena och även över regionala gränser.

Avsnittet innehåller inriktningar, men kunde varit tydligare med vilka prioriteringar man därmed kommer göra i praktiken. Vi saknar konkreta satsningar och uppföljningsbara mål, framför allt för hur man kommer arbeta med kulturens egenvärde.

Gemensamma perspektiv

Region Värmland ska senast 2015 ha konkretiserat uppföljningsbara jämställdhets- och mångfaldsuppdrag till respektive kulturinstitution. Det är bra ambitioner, att sätta upp konkreta och uppföljningsbara mål utifrån de gemensamma perspektiven barn- och unga, jämställdhetsintegrering samt digital delaktighet och kommunikation. Det är också bra att respektive institution får ett tydligt uppdrag. Men mål och ansvarsfördelning är inte riktigt lika tydliga på övriga avsnitt under rubriken

Kulturskaparnas villkor

Avsnittet har fått en förhållandevis framträdande position, om man jämför med det första utkastet av kulturplan (där det var en sista underrubrik under ”Kulturens roll i samhället”). Regionen har valt att fokusera tre insatser för att stärka kulturskapares villkor i regionen:

- stärka och öka samverkan mellan institutionerna och de fria kulturskaparna

KLYS

Konstnärliga
och Litterära
Yrkes
utövarers
Samarbets
nämnd

(dock otydligt om vad);

- stärka de professionella filmskaparnas möjligheter att arbeta i skolan, samt
- förbättra möjligheterna att arbeta som dansare i länet.

Alla dessa tre satsningar ställer vi oss mycket positiva till.

Däremot nämns inte yrkesverksamma kulturskapare inom ton respektive ord-området i vare sig text eller insatser under den här rubriken och det som står i den beskrivande texten om MU-avtalet för **bild/och form-området** finns inte med som ens som strävansmål i det kommande arbetet. Vi vill också framhålla vikten av att frilansande kulturskapare inom **film-och scenkonstområdet** i regionen ges möjligheter till konstnärlig kompetensutveckling, och inte bara sådant som syftar till att stärka KKN-företagande.

Det är i övrigt en välformulerad text, med många bra ställningstaganden som stärker våra grupper. I princip varje avsnitt skulle kunna omformuleras till konkreta satsningar och målsättningar. Det vi framförallt saknar är en mer konkret beskrivning av *hur* regionen långsiktigt avser att arbeta med samverkan och dialog framöver och involvera framförallt det fria kulturlivet i sådana samråd. **Vi hoppas att den första insatsen innebär en utveckling av metoden att använda arbetsgrupper, men att istället för verksamhetsområdesvis skapa en arbetsgrupp med kulturskapare, både från institutioner och från det fria kulturlivet.**

Som en "övrig regional utvecklingsinsats" finns också två viktiga målsättningar - dels att "under 2013 se över hur den regionala bidragsgivningen på ett bättre sätt kan tillvarata konstnärernas och kulturskaparnas kompetenser och bidra till att utveckla dem" samt att regionen skall "stödja projekt och samverkan som kan leda till förbättrade villkor för kulturskaparna".

Vi skulle vilja se att även dessa båda målsättningar konkretiserades, tidssattes och att detta skedde formaliserat och som en insats inom ramen för samverkansmodellen. KLYS och medlemsorganisationerna har gärna en dialog med regionen om detta.

Vill man ha ett levande kulturliv i regionen måste det också finnas mötesplatser för kreativa idéer.

Vi tipsar även om att det finns andra sätt, utöver de som redan är listade, på hur man kan vidga kulturskapares arbetsmarknad. Det finns exempel på regionala och lokala program med artist in residence som fungerat mycket bra för både kulturskapare och uppdragsgivare. Det skulle med fördel kunna kombineras med ambitionen att kulturskapare "mer aktivt bjudas in till samarbeten inom andra delar av samhällslivet".

Sveriges Författarförbund - Sveriges Dramatikerförbund - Svenska Journalistförbundet - Sveriges Läromedelsförfattares Förbund - Konstnärernas Riksorganisation - Föreningen Svenska Tecknare - Föreningen Sveriges Konstantverkare och Industriformgivare - Svenska Fotografers Förbund - Föreningen Svenska Tonsättare - Föreningen Svenska Kompositörer av Populärmusik - Federationen Svenska Musiker - Svenska Teaterförbundet - Svenska Regissörföreningen - Oberoende Filmars Förbund - Unionen - klubbarna vid Sveriges Radio, Sveriges Television och Utbildningsradion

KLYS

Konstnärliga
och Litterära
Yrkes
utövarers
Samarbets
nämnd

Verksamhetsområden

Precis som regionen påpekar ger indelningen i de sju verksamhetsområden inte verksamheternas gränsöverskridande arbete full rättvisa. Indelningen inbjuder inte heller till en beskrivning av alla konstarter som är en del av ett levande kulturliv, varför vi i många tidigare yttranden tvingats påpeka att exempelvis den levande litteraturen försvinner under verksamhetsområdet "Biblioteksverksamhet". Utveckling av konstnärliga uttryck inom bild- och form-området passar heller inte självklart in att diskuteras under rubriken för verksamhetsområdet "Konst- och kulturfrämjande verksamhet".

En vanlig effekt är att beskrivningar av verksamhet och därmed kartbilden görs av- och från ett institutionsperspektiv. Och utvecklingsinsatserna skapas utifrån kartbilden.

Av dessa anledningar är det därför glädjande att se att man i Värmlands kulturplan givit bildkonst och konsthantverk en egen rubrik, liksom även för professionell dans liksom film med tydliga beskrivningar utifrån konstarten och branschen. Vi skulle gärna se att alla konstområden beskrevs på samma ingående sätt, både som konstart och med utvecklingsinsatser för både konstarten och dess bransch.

I avsnittet om musik används "fria professionella musiklivet" eller "fria musiklivet" växelvis. Vi passar på att göra ett generellt förtydligande om begreppet "det fria kulturlivet". I samverkansmodellen räknar vi yrkesverksamma kulturskapare av alla slag (verksamma på institution eller utanför) till "det professionella kulturlivet". "**Det professionella kulturlivet**" ser vi sen består av dels **institutioner** och dels **fria** (professionella/yrkesverksamma) **kulturskapare**. Begreppet "fria kulturskapare" brukar inkludera frilansare av olika slag och andra som saknar fast anställning, dock inte *samtliga* övriga kulturaktörer utanför institutionerna. Övriga aktörer, som inte är yrkesverksamma, räknas snarare som "civilsamhället", i vilket fall inom samverkansmodellen.

Vilka begrepp och definitioner som används får konsekvenser, inte bara för inriktning i insatserna, utan även för hur ett dokument som kulturplanen läses och tolkas. Så förtydliga gärna vilken definition ni använder och vem ni avser vara föremål för olika satsningar. Detta gäller inte bara avsnittet musik, utan är viktigt i alla skrivningar där en grupp skall omfattas av en satsning.

Ord

"Biblioteksverksamhet och Litteratur", verkar lovande i rubriksättning. Kulturplanen skall kompletteras efter att biblioteksstrategin varit på remiss. Den senare innehåller för övrigt *inte ett enda ord* om de yrkesgrupper som skapar innehåll till bibliotekens samlingar, utan

KLYS

Konstnärliga
och Litterära
Yrkes
utövares
Samarbets
nämnd

fokuserar enbart på biblioteken i sig. Värmland har i generationer förknippats med litteratur och framstående författare. Detta bör tas tillvara och byggas vidare på. Litteraturen förtjänar en egen rubrik i kulturplanen, som andra konstområden har, t ex film och dans. Utan aktiva och synliga författare i ett län, finns risk för att intresset för den levande litteraturen minskar.

Eftersom litteraturen inte finns med under någon rubrik, och därmed inte några nämnda utvecklingsinsatser, föreslås en prioriterad utvecklingsinsats: att en dialog förs med länets författare. Det finns i Värmland skönlitterära författare och poeter men också ett inte obetydligt antal fackförfattare, översättare och läromedelsförfattare. Plattformar och mötesplatser behövs där samtliga grupper involveras.

För det framtida utvecklingsarbetet inom litteraturområdet kunde införandet av en ordkonsulent, på samma sätt som det finns konsulenter inom andra områden. För verksamma författare skulle detta kunna vara en person att diskutera med, få förslag till utbildningar och seminarier inom sitt område och som en länk till biblioteken.

Vi hittar flera avsnitt i faktarapporten som rör yrkesverksamma kulturskapare inom ordområdet: exempelvis om bokmässor, bokutgivning och bokförsäljning. I faktarapporten redovisas också en kulturvaneundersökningen och att musiklyssning och bokläsning är de två vanligaste regelbundna kulturaktiviteterna. Inte minst av den anledningen hoppas vi också av den anledningen att det kommande avsnittet om Litteratur innehåller konkreta insatser för att utveckla den levande litteraturen inom ramen för samverkansmodellen.

Ton

Avsnittet Musik är förhållandevis magert. Noteras kan att avsnittet om Wermland Opera är i sig längre än hela avsnittet Musik. Avsnittet är allmänt hållet och upprepar mycket allmän kunskap som inte tillför så mycket nytt.

Stycket som börjar med "Utbudet av levande musik är relativt gott i Värmland..." är till stora delar en variation på innehållet i det inledande stycket: "Det Värmländska musiklivet har en stor bredd..."

Formuleringen "Det regionala arbetet inom musikområdet ska ha fokus på det professionella musiklivet och arrangörskapet" är en tydlig och bra målsättning. Både institutioner och det fria kulturlivet nämns i avsnittet utvecklingsinsatser, men samtidigt sägs att särskilt fokus ska ägnas barn och unga. Utvecklingsinsatsen saknar konkret riktning och syfte: "En utgångspunkt kan vara..."

Sveriges Författarförbund - Sveriges Dramatikerförbund - Svenska Journalistförbundet - Sveriges Läromedelsförfattares Förbund - Konstnärernas Riksorganisation - Föreningen Svenska Tecknare - Föreningen Sveriges Konstantverkare och Industriformgivare - Svenska Fotografers Förbund - Föreningen Svenska Tonsättare - Föreningen Svenska Kompositörer av Populärmusik - Federationen Svenska Musiker - Svenska Teaterförbundet - Svenska Regissörsföreningen - Oberoende Filmars Förbund - Unionen - klubbarna vid Sveriges Radio, Sveriges Television och Utbildningsradion

KLYS

Konstnärliga
och Litterära
Yrkes
utövarers
Samarbets
nämnd

Faktadelen lyfter framförallt fram amatörmusikliv och civilsamhälle (föreningslivet). Vad är egentligen i fokus här?

Den separata musikutredningen innehåller mycket bra bakgrundsbeskrivningar om musiker, arrangörer, festivaler m.m., men de professionella upphovsmännen på tonområdet lyser med sin frånvaro bortsett från att begreppet singer/songwriter förekommer på en sida i samband med att vistraditionen nämns. Upphovsmännen även frånvarande i själva kulturplanen.

Scen/film

Vi kan inte nog understryka behovet av en långsiktig finansiering för regionens scenkonstverksamhet. Den underfinansiering som scenkonstens institutioner lider av idag, där anslagen inte ens täcker kostnaderna för löneökningarna är inte förenlig med den höga ambitionsnivå som region Värmland satt.

Ska scenkonsten vara till för alla krävs också ett brett och mångfacetterat utbud där flera intressen kan tillgodoses.

Såväl Wermlands Opera som Västanå teater har rönt stora konstnärliga och publika framgångar. Ska denna verksamhet kunna fortsätta krävs inte bara en stabil finansiering, utan även en kunnig och rutinerad personalstyrka som kan bära upp verksamheten.

Om region Värmland förlorar den tekniska och konstnärliga kompetensen kommer det att resultera i en nedåtgående spiral där alla förlorar. Institutionerna får minskade möjligheter både att själva turnera och att ta emot gästspel.

Bild/form

I de tre första styckena beskrivs vad som utgör länets konstliv. Där reagerar vi på "försäljningsställen" som en del av konstlivet. I fjärde stycket konstateras "Det stora antalet aktörer är en tillgång för konstlivet, men bidrar också till att området kan upplevas som lite spretigt och svåröverskådligt". Kan det vara så att det är regionens definition av konstlivet som är spretigt och svåröverskådligt, snarare än konstlivet?

Positivt är att "Region Värmland avser att ta ett övergripande ansvar för framtagandet av en strategi för stödet till samtidskonsten. Strategin ska utarbetas under 2013 i nära samverkan med länets olika aktörer inom bildkonst och konsthantverk". Vi hoppas att den samverkan inte sker i alltför brett inbjudna dialoger, utan att länets professionella kulturliv får en egen

KLYS

Konstnärliga
och Litterära
Yrkes
utövarers
Samarbets
nämnd

plattform att komma med synpunkter.

Kulturen i samspel

Som vi skrivit i de generella kommentarerna nämns kulturens egenvärde två gånger, varav en gång i detta avsnitt. Här står: "Det är inte kulturpolitikens uppgift att lägga ett nyttoperspektiv på kulturen, men när kulturens egenvärde stärks blir också kulturen mer intressant inom andra samhällsområden." Att skriva så, och sedan inte behandla kulturens egenvärde i målsättningar, vare sig under generella riktlinjer för Värmlands kulturpolitik, under avsnittet kulturskapares villkor, eller under verksamhetsområden haltar lite. Då framstår det snarare som att regionens kulturpolitik faktiskt företrädesvis lagt ett nyttoperspektiv på kulturen (se citatet ovan).

Livsmiljö och samhällsplanering

Här anser vi att inte bara de regionala institutionerna, utan även det fria kulturlivet (och civilsamhället) bör vara med och planera ett sådant utvecklingsarbete.

Det civila samhället

Vi håller med om att ett väl utvecklat arrangörsled är en förutsättning för att kulturen skall nå en publik runt om i länet och att den professionella kulturen är beroende av den ideella sektorn. Och vice versa. En stärkning av arrangörsledet är därför något vi välkomnar.

Kultur i skolan

Vi vill kommentera formuleringen att "det lokala föreningslivet och kulturarvet kan bli en ännu starkare resurs för skolornas arbete med kultur, som komplement till de professionella kulturutövarna". Vilka aktörer som generellt bjuds in att bidra till skolornas arbete med kultur är givetvis upp till skolorna. Men, tanken med satsningen *skapande skola* är att utbildade, professionella kulturskapare skall få en ingång i skolan, att det skall skapas arbetstillfällen för yrkesverksamma kulturskapare och att deras kompetenser får *komplettera skolans egen estetiska undervisning*. Det är inte meningen att satsningens medel skall gå till det lokala föreningslivet som resurs i skolornas arbete med kultur. Det är inte heller meningen att *skapande skola*-projekt och liknande skall *ersätta* skolans egen estetiska undervisningen. Utöver att kulturplanen tycks vilja osynliggöra den faktiska målgruppen för satsningen är risken stor att "det lokala föreningslivet" kommer att konkurrera ut de professionella kulturskaparna genom att kosta mindre och vara mera anpassningsbara/utföra kultur på beställning.

Sveriges Författarförbund - Sveriges Dramatikerförbund - Svenska Journalistförbundet - Sveriges Läromedelsförfattares Förbund - Konstnärernas Riksorganisation - Föreningen Svenska Tecknare - Föreningen Sveriges Konstantverkare och Industriformgivare - Svenska Fotografers Förbund - Föreningen Svenska Tonsättare - Föreningen Svenska Kompositörer av Populärmusik - Federationen Svenska Musiker - Svenska Teaterförbundet - Svenska Regissörsföreningen - Oberoende Filmars Förbund - Unionen - klubbarna vid Sveriges Radio, Sveriges Television och Utbildningsradion

KLYS

Konstnärliga
och Litterära
Yrkes
utövares
Samarbets
nämnd

Region Värmland ska medverka till att skapa en långsiktigt hållbar och rättvis modell för hur skolornas resor till länets kulturinstitutioner kan underlättas. Det kan vi inte annat än uttrycka vårt stöd för.

Högre utbildning och forskning

Utvecklingsinsatsen under denna rubrik är mycket bra. KLYS och medlemsorganisationerna bidrar också gärna till den plattformen.

Kultur och hälsa

Region Värmland ska ta initiativ till ett nätverk för ökad samverkan, kunskapsspridning och idéutveckling inom området kultur och hälsa. Till det föreslagna nätverket inom området Kultur och hälsa föreslår vi att den formaliserade arbetsgruppen av yrkesverksamma kulturskapare bjuds in att bidra.

Kulturella och kreativa näringar

Behovet av utbildningar i marknadsföring för kulturskapare framkom i vissa av arbetsgruppernas redovisning. Att stärka egenföretagare med kompetensutveckling inom exempelvis marknadsföring ser vi som en bra utvecklingsinsats, inte bara för företagare inom film dans och konsthantverk utan inom alla branscher.

Genomförande och uppföljning av kulturplanen

I kulturplanen understryks vikten av att tillsammans ”skapa konstruktiva former för det kulturpolitiska samtalet och därigenom stimulera utvecklingen av en ökad kulturpolitisk kompetens.”

KLYS hade stora förhoppningar inför Värmlands arbetsgrupper, där vi också ombads nominera professionella kulturskapare att ingå.

Det vi såg tidigt var att arbetsgruppernas indelning i verksamhetsområden försvårade vår nominering, då yrkesverksamma från många konstarter inte självklart kunde delas in i något verksamhetsområde. Arbetsgruppernas redovisningar 14 mars 2012 tycktes också visa på ett behov av att diskutera utveckling och strategier i andra konstellationer, över konstområdes- och verksamhetsområdesgränser.

Vi utvecklar nedan våra tankar om detta.

KLYS

Konstnärliga
och Litterära
Yrkes
utövares
Samarbets
nämnd

KLYS avslutande kommentar

Konstområdesövergripande samråd

Vi har tidigare lyft förslaget om att använda sig av en konstområdesövergripande grupp av professionella kulturskapare som en konkret arbetsgrupp kopplad till kulturplanen. Gruppen skulle kunna fungera som ett bollplank för många av de utvecklingsfrågor som underlaget till kulturplan lyft fram. Men inte bara nu - i framtagandet av kulturplanen – utan även under genomförande samt uppföljning av den regionala kulturplanen.

Det vi arbetar för är att de yrkesverksamma kulturskaparna i större utsträckning skall få vara med och påverka och bidra till den verksamhet de själva är en del av, både som fast anställda på en institution eller som fria kulturskapare. Att bli inbjuden som tillfälliga åsiktsgivare i samband med stora konferenser eller hearings skapar sällan ett konstruktivt resultat. Inte heller om dialogen sker i form av en monolog eller om resultatet av diskussioner och synpunkter i arbetsgrupper inte får något tydligt avtryck i kulturplanen.

Många regionala kulturplaner uppmärksammar de yrkesverksamma kulturskaparna, men det stannar ofta vid mer eller mindre vaga viljeyttringar och planerna saknar i hög grad strategier och förslag på konkreta åtgärder för att förbättra förutsättningarna att verka inom sin profession. **Om representationen av professionella kulturskapare ökade i sammanträdesrummen tror vi att strategierna skulle bli tydligare.**

Att representera kulturskapare

KLYS vill i sitt arbete med samverkansmodellen verka för att personer som representerar professionella kulturskapare är en röst för kulturskaparna i stort och inte bara för sig själv, sin egen konstform eller sitt konstområde. KLYS vill bidra till att samråd med kulturskapare handlar om annat än fördelning av anslag och bidrag, där det finns risk att konstområden eller enskilda projekt spelas ut mot varandra.

En företrädare för de professionella kulturskaparna bör ha ett brett kulturpolitiskt intresse och en förmåga att lyfta blicken från sitt eget perspektiv och också tänka konstområdesövergripande. Det kan vara en fri kulturskapare eller en anställd yrkesverksam, men då de fria kulturskaparna ofta hamnar utanför samtal om kulturskapares villkor, är det viktigt att också fria kulturskapares röster blir hörda.

KLYS

Konstnärliga
och Litterära
Yrkes
utövares
Samarbets
nämnd

Vi listar här några frågeställningar vi identifierat som viktiga i arbetet med samverkansmodellen:

Grundläggande värden

- Hur bevakar kulturplanen kulturens egenvärde och balansen mot aspektpolitik?
- Hur arbetar regionen med konstnärlig kvalitet och förnyelse och med vilka konkreta målsättningar?
- Hur arbetar regionen aktivt utifrån principen om armlängds avstånd, med tydliga gränsdragningar och principiella ställningstaganden?

Kulturskapares villkor

- Hur formuleras regional konstnärspolitik i regionen?
- Vilka målsättningar formulerar regionen utifrån betydelsen av rimliga avtal och ersättning till kulturskapare för deras arbete?
- Hur ser de regionala förutsättningarna ut för att verka som konstnär? Hur arbetar regionen med kartläggning av kulturskapare i regionen och deras villkor och hur är de kopplade till långsiktiga utvecklingsmål?
- Hur kan regionalt verksamma kulturskapare stödjas med kompetensutveckling och vidareutbildning, alltså inte bara satsa på att utbilda och locka till sig, utan också stödja de redan yrkesverksamma som valt att vara kvar i regionen?
- Hur diskuterar och synliggör regionen skillnaden (i villkor) mellan yrkesutövande och amatörer?

Kulturell infrastruktur

- Hur ser utbudet av lokaler för mötesplatser och arbetsplatser ut i regionen, dvs. replokaler/verkstäder/träningslokaler/inspelningsstudios – och vad kan byggas ut/förstärkas lokalt/regionalt?
- **Vilken strategi formulerar regionen i sin kulturplan angående samspelet mellan institutioner och den fria sektorn?**
- Vilka stödfunktioner finns för professionella kulturskapares företagande i regionen?
- På vilka sätt kan regionen och dess kommuner integrera kulturskapare som självklar samarbetspart?
- Vad har regionen för utvecklingsmål för regionöverskridande verksamhet?
- Hur planerar regionen att arbeta med och utveckla nationella och internationella samarbeten?

Sveriges Författarförbund - Sveriges Dramatikerförbund - Svenska Journalistförbundet - Sveriges Läromedelsförfattares Förbund - Konstnärernas Riksorganisation - Föreningen Svenska Tecknare - Föreningen Sveriges Konstantverkare och Industriformgivare - Svenska Fotografers Förbund - Föreningen Svenska Tonsättare - Föreningen Svenska Kompositörer av Populärmusik - Federationen Svenska Musiker - Svenska Teaterförbundet - Svenska Regissörsföreningen - Oberoende Filmars Förbund - Unionen - klubbarna vid Sveriges Radio, Sveriges Television och Utbildningsradion

KLYS

Konstnärliga
och Litterära
Yrkes
utövares
Samarbets
nämnd

Vad gör KLYS i samverkansmodellen?

KLYS arbetar med att *stödja* och där det behövs *utveckla* strukturer av professionella kulturskapare, så att det finns företrädare att vända sig till för samråd om kulturplanen.

Vi samverkar även gärna med regionala tjänstemän och politiker om metodutveckling för hur samråd och dialog med professionella kulturskapare kan gå till. KLYS anser inte att formen för samråd är det centrala. Oavsett vilken form för samråd regionen väljer, bidrar gärna KLYS och dess medlemsorganisationer.

Här är några exempel på hur vi kan bidra:

- A. Om regionen redan har en etablerat form för samråd med kulturskapare kan KLYS medlemsorganisationer bidra med stödmaterial och verktyg i kulturpolitiska frågor samt möjlighet till erfarenhetsutbyte mellan regioner.
- B. Om regionen redan har ett etablerat samarbete med kulturskapare, men saknar kulturskapare inom något av konstområdena – bild/form, ord, ton, scen/film - kan KLYS medlemsorganisationer föreslå representanter. KLYS medlemsorganisationer kan också föreslå en representant från en angränsande region.
- C. Om regionen tycker sig sakna kanaler att nå kulturskapare eller vill ha KLYS hjälp, kan KLYS medlemsorganisationer bidra dels genom att sprida regionens inbjudan om samråd brett till regionalt verksamma kulturskapare, dels genom att KLYS medlemsorganisationer kan ta fram förslag på representanter till ett sådant samråd.

Slutligen vill vi å alla kulturskapares vägnar tacka för möjligheten att få komma med synpunkter på kulturplanen. Dessa har tagits fram inom KLYS Samverkansgrupp, där våra fyra huvudområden – ord, ton, bild/form samt scen/film – finns representerade.

Med vänliga hälsningar

Anna Söderbäck, ordförande, anna@klys.se, 070-219 51 21

Giulia Ray, samverkanssamordnare, giulia@klys.se, 070-262 19 38